

**MALMÖ
UNIVERSITET**

Fakulteten för
Lärande och Samhälle

**Självständigt arbete i fördjupningsämnet (Idrott och
lärande)
15 högskolepoäng, grundnivå**

Inkluderas elever med funktionsvariation i skolämnet idrott och hälsa?

*Are students with functional variations included in the school subject
physical education and health?*

Ali Almindlawy
Ahmed Al Zagnonn

Ämneslärarutbildning: Gymnasieskolan, förstaämne
idrott, 300 högskolepoäng
Ämneslärarutbildningen, grundskolan årskurs 7-9,
Förstaämne idrott, 270 högskolepoäng
Självständigt arbete på grundnivå 15hp
Slutseminarium: 2023-01-12

Examinator: Marie Larneby
Handledare: Joacim Andersson

Förord

Inspirationen bakom skrivandet om inkludering mot elever med funktionsvariation grundar sig efter våra VFU-erfarenheter. Vi har sett många gånger under vår praktikperiod att vissa elever blir exkluderade. Eftersom inkludering är en viktig faktor i undervisningen diskuterade vi som kommande lärare vilka olika arbetsmetoder som finns för att främja inkludering mot elever med funktionsvariation. Vår tillvägagångssätt genom arbetet har varit väldigt positivt. Vi har läst och granskat källorna tillsammans för att sedan utforma kunskapsöversikten. Fördelen med att arbeta tillsammans var att tyngden inte lades på en person utan både fick lägga ned lika mycket tid. Slutligen vill vi tacka vår handledare som har varit vår stöd under hela arbetet.

Abstrakt

Kunskapsöversikten granskar forskning kring funktionsvarierade elever inom skolämnet idrott och hälsa. Syftet är att utforska hur idrottsundervisningen anpassas för elever med funktionsvariation med dess särskilda förutsättningar samt elevens upplevelse av inkludering. Lärares kompetens och synsätt till inkludering kommer även att diskuteras. Kunskapsöversiktens frågeställningar är “*Upplever elever med funktionsvariation sig inkluderade och aktiva under IoH-lektionerna?*”, “*Vilka fördelar och nackdelar med inkludering kan identifieras i empirisk forskning om elevers funktionsvariationer?*” och “*Vilka varierande synsätt på inkludering kan identifieras hos idrottslärare?*”. Metoden som användes i kunskapsöversikten var ett systematiskt sökande på databaserna ERC, Swepub, ERIC och SPORTDiscus, vilket sedan ledde till vårt resultat med hjälp av sökord och begränsningar. Resultatet visar på att lärare generellt sett inte är tillräckligt positiva, förberedda och trygga för att lyckas med att inkludera alla elever. Funktionsvarierade elever ville i största omfattning delta ofta i idrottsundervisningen för att skapa känsla av tillhörighet och känna att de är en i klassen. Resultatet visade dessutom att tidigare erfarenheter och utbildning påverkar lärares inställning och självförtroende till att inkludera alla elever. Kunskapsöversikten visar att idrottslärare har ett väldigt stort inflytande gällande inkludering av elever med funktionsvariation. Problematiken idag är att lärare saknar en bred praktisk utbildning inom detta ämne. Vi tror att lösningen till detta hade kunnat vara att erbjuda lärare en ökad praktisk samt teoretisk utbildning inom temat *inkludering av elever med funktionsvariation*.

Nyckelord: Elev, exkludering, funktionsvariation, idrott och hälsa, inkludering, lärare

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	4
Inledning	4
Definition av begrepp	6
Syfte och frågeställningar	8
Metod	9
Sökprocess	10
Tabell av källor	12
Resultat	13
Tema 1: Utbildning och Inkludering	14
Tema 2: Lärares inställning samt arbetsmetoder gentemot inkludering av elever med funktionsvariation	17
Tema 3: Vikten av att inkludera elever med funktionsvariation	19
Slutsatser och diskussion	24
Vilka fördelar och nackdelar med inkludering kan identifieras i empirisk forskning om elevers funktionsvariationer ?	24
Vilka varierande synsätt på inkludering kan identifieras hos idrottslärare?	26
Upplever elever med funktionsvariation sig inkluderade och aktiva under IoH-lektionerna?	27
Förhållningssättet mellan nationella och internationella arbetsmetoder	29
Metoddiskussion	29
Slutsats	30
Vidare forskning	30
Källförteckning	32

Inledning

Utgångspunkten i den svenska skolan är att alla barn ska ha rätten till att vara fysisk aktiva, leka, förbättra sitt sociala samspel samt sin grovmotorik. Arenan för denna utveckling av dessa förmågor är skolämnet idrott och hälsa. Dock finns det elever som inte klarar av att vara delaktiga i idrottsundervisningen fullt ut på grund av varierande förutsättningar (Skollag 2010:800). I denna kunskapsöversikt vill vi uppmärksamma elever med funktionsvariation och deras upplevelser i idrottslektionerna samt idrottslärares inställning till inkludering av elever med funktionsvariation i idrottsundervisningen. Under tiden som vikarie på olika skolor har vi träffat på elever med funktionsvariation och detta har lett till en osäkerhet för oss att inkludera dessa elever i idrottsundervisningen. Problematiken enligt Larsson (2017, s. 236) är att det nuvarande betygssystemet är målrelaterat och bygger på att bedöma elevernas kunskaper mot förutbestämda kunskapskrav. Det gör att läraren bedömer alla elever utifrån samma uppgifter och samma krav vilket leder till att funktionsvarierade elever diskrimineras. Hur ska den undervisande läraren lösa denna ekvation? (Larsson 2017, s. 236).

Hutzler et al. (2019) menar att inkluderingen av elever med funktionsnedsättning i det allmänna skolsystemet har en historia på cirka 40 år. Förespråkare för inkludering erkänner det som en absolut nödvändig praxis som stödjer alla elevers aktiva deltagande, inklusive de med funktionsnedsättning, i skolkulturen. Lärare i olika länder världen över har konfronterats med placeringen av elever med funktionsnedsättning i allmänna klasser, och behovet av att ge dem stöd och anpassad fysisk utbildning. Men idrottslärare känner sig ofta inte förberedda eller tillräckligt självsäkra för denna inkludering.

I *Läroplanen för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet* (Lgr22), understryks under likvärdig utbildning följande "Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper" (Lgr 22 s. 6). Vidare betonas även att ingen ska utsättas för diskriminering i skolan på grund av kön, religion eller funktionsnedsättning (Lgr 22).

Trots ovannämnda understryker Skolverket (2015b, s. 109) att elever med funktionsvariation har svårare att nå målen i de olika skolämnena på grund av bristande kompetens. Skolverket (2015b, s. 79) hänvisar att bristen finns när det gäller att ge de involverade lärarna en del av en kompetensutveckling som är nödvändig gällande funktionsvariation. Lärare som undervisar elever med funktionsvariation i fåtal ämne som musik, idrott och slöjd inkluderas sällan av kompetensutvecklingsinsatser (Skolverket, 2015b, s. 79).

Definition av begrepp

Begreppet "*funktionsvariation*" är till största delen kunskapsöversiktens huvudfokus och kan beskrivas på följande sätt: Funktionsvariation syftar ibland inkorrekt till funktionsnedsättning, ordet har dock bredare betydelse och beskriver en människas unika uppsättningar och funktionssätt, oavsett om detta inkluderar funktionsnedsättningar. Utgångsläget är människans totala funktionsförmåga, snarare än individuella funktionsnedsättningar eller de specifika svårigheter som en viss funktionssättning miljö ger upphov till (Nationalencyklopedin, 2022). Vidare betonas att funktionsvariation innebär att en individs fysiska, mentala alternativt kognitiva förmåga är unik och kan förändras och orsaka svårigheter under vissa omständigheter. Funktionsvariation kan betraktas som inkluderande i motsats till begreppet funktionsnedsättning som ses nedsättande och exkluderande (Nationalencyklopedin, 2022).

Intellektuell funktionsvariation handlar främst om hjärnans funktioner som är nedsatta. En intellektuell funktionsvariation innebär att individen har svårt med att bearbeta, förmedla och ta emot information. Det är varierande hur tidigt det syns att någon bär på en intellektuell funktionsvariation. En individ med intellektuell funktionsvariation har svårigheter med tre områden: socialt samspel, praktiska saker samt teori (1177 vårdguiden, 2021).

En fysisk funktionsvariation betyder att en individ har svårigheter med att balansera, styra, använda och koordinera ben, armar, huvud och bål (1177 vårdguiden, 2020).

Begreppet "*inkludering*" kom i bruk på 1980-talet för att syfta på grundskolans arbete för elever med olika typer av svårigheter. Inkludering innebär att alla elever ska ha goda förutsättningar i skolan och egenartade organisatoriska lösningar ska undvikas i möjligaste mån. Ibland begränsas inkludering till att ta itu med skolsituationer där särskilt stöd behövs. Detta innebär att elever med funktionsvariationer ska integreras i den formella skolan samt delta i undervisningen tillsammans med andra elever (Skolverket, 2020c s. 1-2).

Motsatsen till inkludering är "*exkludering*", elever som inte lever upp till förväntningarna på grund av svårigheterna att presenteras som de övriga i skolan. Detta resulterar till att dessa barn oftast blir exkluderade ur gemenskapen, som bidrar till sämre skolresultat, sämre trivsel samt utanförskap (Kjær 2015, s. 20).

Begreppet "*självkänsla*" tydliggör ett inre tillstånd. God självkänsla kan uppnås genom att en individ har förmågan att uppskatta sig själv för den hen är eller för att utveckla sin egen kompetens. Om en elev har hög självkänsla kan hen vid lösning av uppgifter få bättre resultat då uppgifterna ses lösbara (1177 vårdguiden, 2021).

Syfte och frågeställningar

Vi har valt att utforska hur idrottsundervisningen anpassas för elever med funktionsvariation med dess särskilda förutsättningar samt elevens upplevelse av inkludering. Lärares kompetens och synsätt till inkludering kommer även att diskuteras. I denna kunskapsöversikt kommer vi att besvara dessa frågor:

- Upplever elever med funktionsvariation sig inkluderade och aktiva under IoH-lektionerna?
- Vilka fördelar och nackdelar med inkludering kan identifieras i empirisk forskning om elevers funktionsvariationer?
- Vilka varierande synsätt på inkludering kan identifieras hos idrottslärare?

I kunskapsöversikten kommer vi att avgränsa åldern till grundskoleelever från sex till sjutton år. Dessutom är vår utbildning riktad till den åldern. Vi har valt att utnyttja både nationella samt internationella källor. Kunskapsöversikten kommer att omfatta fysiska och intellektuella funktionsvariationer och kommer därefter inte avgränsas till en enda specifik funktionsvariation. Detta är på grund av lärarens yrke att uppnå en god anpassning för alla elever i relation till deras förutsättningar.

Metod

I denna metod gjordes ett välplanerat urval för att spåra relevanta källor. De källor vi strävat efter har bland annat varit forskningsartiklar och litteratur. Vid sökning efter källor efterfrågades att källorna skulle vara referentgranskade (Peer Reviewed). Detta för att kunna säkerställa att källorna är vetenskapliga. Bryman (2018, s.112) beskriver denna process som att grunda en problemformulering, identifiera ett forskningsområde och systematiskt samla in material för att besvara kunskapsöversiktens frågeställning. Under denna process undersöks och bearbetas det samlade materialet. Under sökprocessen presenteras tillvägagångssätt som efterfrågas i kunskapsöversikten (Bryman 2018, s.112).

För att lokalisera relevanta och angelägna källor har vi beslutat att begränsa oss till källor skrivna tidigast 2012. Vi har även valt att begränsa oss till åldrarna sex till sjutton samt till grundskolan. Nationella samt internationella källor har använts, detta för att kunna få ett brett perspektiv på kunskapsöversiktens frågeställningar. Detta bidrar till att språket har limiteras till svenska och engelska, då engelska samt svenska sökord tillämpats.

Vi har justerat sökorden för att skapa större möjlighet att svara på kunskapsöversiktens frågeställningar. Sökorden som tillämpades på engelska är följande: “Children with disabilities”, “Teaching Experiences”, “Physical education”, “Student teachers”, “Included”, “Excluded”, “Sweden”, “School” “Special educational needs”, “Ableism”. Sedan tillämpades svenska sökord: “Barn med funktionsvariation”, “Idrott och Hälsa”, “elev” “inkludering”, “exkludering”, “Sverige”, “Funktionsvariation”.

Sökprocess

För att lokalisera legitima och aktuella källor i relation till kunskapsöversikten har primärt forskningsartiklar och litteratur använts. Under sökprocessen har fyra olika sökmotorer använts ERC, Swepub, ERIC och SPORTDiscus. I arbetet användes kvalitativa strategival, vilket innebär att sökandet efter fakta innefatta kunskapsöversiktens nyckelord och liknande. Under sökprocessen har även referenser i forskningsartiklar och litteratur noterats och studerats för att komma åt primärkällor med avsikt att få en bredare samling texter inom ämnet. I första hand användes Ebscohost och library search som är databaser som underlättar för oss att söka genom flera databaser på samma gång. Detta gjorde att vi kunde söka genom ERC, SPORTDiscus och ERIC samtidigt. ERC och ERIC är internationella databaser som riktar sig mot vetenskapliga artiklar. SPORTDiscus är även en internationell databas som har vetenskapliga artiklar i riktning mot idrott och sport. Det är väsentligt för oss då kunskapsöversikten fokuserar mot idrott och hälsa. ERC samt ERIC riktar sig till vetenskapliga artiklar och annan litteratur. Vid sökprocessen på dessa databaser användes engelska termer. Den sista databasen vi valde att tillämpa är SwePub som är en databas som disponerar material på engelska och svenska. Här fann vi nationellt stoff som utges visa svenska myndigheter och lärosäten. Denna databas har tillämpats i första hand för att hitta svenskt material samtidigt få en överblick i den svenska skolan för att besvara kunskapsöversiktens frågeställningar. Termerna som används vid sökandet i SwePub vara både på engelska och svenska.

Vi började med att söka på Ebscohost genom SPORTDiscus, ERIC och ERC. Termer som tillämpades var "Children with disabilities" AND "Physical education". Vi fick 465 resultat, när vi sökte med Peer Reviewed fick vi 418. När vi begränsade sökningen med årtalen 2012-2022 resulterade detta i 188 träffar. På grund av det stora antalet resultat tillämpades andra termer som "Children with disabilities" AND "Physical education" AND "School" AND "Included" vilket ledde till 21 träffar, med Peer Reviewed resulterade detta även till 21 träffar. När sökningen begränsades till åren 2012-2022 erhöles 15 träffar. Sättet vi väljer output i detta skede är genom att läsa igenom källornas titlar och abstrakt. Detta bidrog till lokalisering av 11 intresseväckande källor för vår kunskapsöversikt som var värda att bekanta sig med. Varpå ännu en elimination resulterade det i Bertills et al. (2018); Asbjørnslett et al. (2015); Sands et al. (2019); och Tindall et al. (2019). En artikel som syftar till att ge en narrativ sammanfattning av internationella forskningsperspektiv som dock inte kunde

användas i vår kunskapsöversikt på grund av att den inte hade egen empiri. Vi hittade dock två relevanta källor i texten som var väsentlig för användning: Jovanovic et al. (2014); och Healy et al. (2013).

Vi sökte dessutom efter "Special educational needs" AND "Physical education". Det resulterade i 78 träffar, 56 efter anpassningen med Peer Reviewed och 30 efter begränsningen mellan 2012-2022. Efter att ha läst flera rubriker och abstrakt fann vi fyra intressanta källor därefter föll valet på Neville et al. (2020); och An & Meaney (2015).

Vi tillämpade dessutom library search som består av flera databaser, termerna vi sökte efter var "physical education" AND "disabilities" AND "school" AND "sweden" vilket gav oss 62 träffar varpå utrensning till 52 träffar. Efter att ha läst många rubriker och abstrakter fann vi tre som var i synnerlighet intressanta varpå landade valet på Klavina et al. (2014) och Ring, et al. (2017). Vi utförde sedan ytterligare en sökning på library search där vi tillämpade termerna "special educational needs" AND "physical education" AND "disabilities" AND "inclusion" AND "student teachers", vilket resulterade 97 träffar varpå elimination blev det 60. För att avkorta antalet träffar tillämpade vi andra termer "physical education" AND "disabilities" AND "student teachers" vilket efter vår rensning resulterade till 14 träffar. Efter att vi hade läst rubriker samt abstrakter valde vi Coates (2012); som ansågs vara aktuell för kunskapsöversikten.

SwePub databas tillämpades sedan för att lokalisera ytterligare källor. I och med att SwePub är en mindre databas har sökningar en lägre träfffrekvens vilket krävde färre söktermer. Vi började med termerna "Children with disabilities" AND "Physical education" vilket gav 40 träffar. Vid begränsning av publikationsår till 2012 samt med Peer Reviewed resulterade detta till 7 träffar. Genom att läsa rubriker och abstrakt fann vi två studier som tycktes vara intressanta som bör noggrant läsas, dessvärre resultera detta till inget då vi ansåg att studien behövde en nationell forskningsartikel eller litteratur.

Detta gjorde att vi inkluderade svenska termer för att lokalisera fler svenska forskningsartiklar och litteratur. Vi började med att tillämpa termerna "Idrott" AND "Funktionsnedsättning" AND "Ableism" vilket gav noll träffar detta ledde till att söktermerna editeras. Vi sökte sedan på "Inkludering" AND "idrott och hälsa" vilket resulterade i tre träffar efter metodens begränsningar resulterade detta i två träffar. Sent omsider valde vi Kristén (2016).

Tabell av källor

Överblick - år, länder, kval/kvant,tema och vilken tidskrift

Källa:	Tidskrift:	Tema:	År:	Land:	Typ av Studie:
Relationships between physical education (PE) teaching and student self-efficacy, aptitude to participate in PE and functional skills: with a special focus on students with disabilities	Physical education and sport pedagogy	2	2018	Sverige	Kvantitativ
Inclusion and participation in everyday school life: experiences of children with physical (dis)abilities	International journal of inclusive education	3	2015	Norge	Kvalitativ
Trained peer tutors in adapted physical education class	Academic search index	3	2019	USA	Mixad studie
Self-efficacy of pre-service physical education teacher toward teaching students with disabilities in general physical education classes in Serbia	European journal of adapted physical activity	1	2014	Serbien	Kvalitativ
Pre-service teachers' self-efficacy towards children with disabilities: An Irish perspective	European journal of adapted physical activity	1	2016	Irland	Kvantitativ
Happy and a bit Nervous': the experiences of children with autism in physical education	British journal of learning disabilities	3	2013	Irland	Kvalitativ
Effect of an inclusive physical education (IPE) training workshop on trainee teachers Self-Efficacy	Research quarterly for exercise and sport	1	2020	England	Mixad Studie
Inclusion Practices in Elementary Physical Education:A Social-cognitive Perspective	International journal of disability, development and education	2	2015	USA	Kvalitativ

Cooperative oriented learning in inclusive physical education	European journal of special needs education	3	2014	Sverige	Mixad Studie
Norms and materialities in physical education and health- 'I feel that i cannot contribute enough in sport'	Sport education and society	3	2017	Sverige	Kvalitativ
Teaching inclusively: are secondary physical education studentteachers sufficiently prepared to teach in inclusive environments?	Physical education and sport pedagogy	1	2012	England	Mixad Studie
Uppfattningar från barn med funktionsnedsättning och deras lärare i idrott och hälsa om lärandet i en inkludering inom ämnet idrott och hälsa	Svebi konferensen	2	2016	Sverige	Kvalitativ

Resultat

I denna del kommer artiklarna av föregående del att presenteras i form av tre olika teman. Till en början kommer kunskapsöversiktens artiklar att presenteras i form av författarens metod, syftet, tillvägagångssätt och resultat. Tema 1 är "*Utbildning och inkludering*" här kommer fokus vara att lyfta fram hur lärarutbildningar internationellt arbetar med inkludering i utbildningen samt hur väl förberedda lärarstudenterna är för inkludering av funktionsvarierade elever. I första temat utgår vi inte från svenska studier utan vi valt att fokusera på utbildning och inkludering som tema, därför vi valt internationella källor som sedermera kommer diskuteras utifrån en svensk kontext. Tema 2 är "*Lärares inställning samt arbetsmetoder gentemot inkludering av elever med funktionsvariation*" här presenteras lärarens arbetsmetoder, inkludering och allmänna inställningar som viktiga verktyg för att kunna inkludera alla elever. Tema 3 är "*Vikten av att inkludera elever med funktionsvariation*" här kommer elevernas erfarenheter av skolan och idrottsämnet att presenteras, även hur elever känner sig när de deltar gemensamt under idrottsundervisningen. I tabellen ovan kan man se vilket tema artiklarna tillhör.

Tema 1: Utbildning och Inkludering

En studie där syftet handlar om att förbättra självkänslan och kunskapen genomfördes i Irland där 64 kommande lärare i åldern 19-24 deltog (Tindall et al., 2016). Dessa studenter var inne på sitt tredje år av idrottslärarutbildningen. Studien använder sig av ett socialt perspektiv, vilket betyder att främjandet av hur sociala interaktion mellan lärare och elever är i fokus. Studiens metod var att genomföra tio veckors teoretiskt och praktiskt lärande samt varierande workshops. Studenterna fick bland annat undervisa elever med synnedsättning och även intellektuella och fysiska variationer i åldern 5 till 21 i idrott och hälsa. Intellektuell funktionsvariation innebär att individen har svårt med att bearbeta, förmedla och ta emot information. En fysisk funktionsvariation betyder att en individ har svårigheter med att balansera, styra, använda och koordinera ben, armar, huvud och bål. I en undersökning i form av en enkät visade det att 33% av lärarstudenterna saknade kunskaper gällande elever med fysiskt nedsatt förmåga. 80% av lärarstudenterna saknade kompetenser för elever med synnedsättningar och 18% av lärarstudenterna saknade kunskaper för elever med intellektuella funktionsvariationer. Enkäten efter utförandet av projektet synliggjorde att självkänslan ökade efter processens gång för lärarstudenterna. Enkätens resultat influeras av

observationer på övriga lärarstudenternas arbetsprocess och träffar med eleverna med funktionsvariation, detta medförde mer praktiska erfarenheter för lärarstudenterna. Resultatet visade även att lärarstudenterna upplevde sig tryggare och hade uppnått en eftertraktad progression som visar att den allmänna självkänslan ökade med mer än 10%. Resultatet indikerar även på att den praktiska delen inom idrott och hälsa bör utvecklas för att producera erfarenhet samt nya arbetsmetoder. Ytterligare praktiska samt teoretiska kurser kring inkludering kan det förbättra lärarstudenternas självkänsla även förbereda dem för framtida profession (Tindall et al., 2016).

Neville et al. (2020) genomförde en undersökning under sju månaders period. Syftet med studien vara att undersöka lärarstudenternas erfarenhet och självförtroende gällande undervisning av elever med funktionsvariation kunde förbättras via workshops som hjälpmedel. Undersökningen använder sig av ett kognitivt perspektiv, vilket fokuserar på lärarstudenternas lärande, revidering av information och sedan hur lärandet implementeras i skolan. Denna granskning bestod av 44 workshops för sammanlagt 418 lärarstudenter. Workshopen omfattades som ett extra medel i lärarstudenternas utbildning, de hade även möjlighet att besöka fler workshops om de ville. I början av undersökningen hade lärarstudenterna låga nivåer på självförtroende kring att undervisa elever med funktionsvariation. Resultatet av undersökningen medförde att lärarstudenterna fick mer erfarenhet och även ökad självförtroende i relation till funktionsvariation både teoretiskt och praktiskt efter undersökningen. Lärarstudenternas omdömen kring inkludering var väldigt positiv och workshop som arbetssätt ansågs vara givande och bör implementeras i utbildningen (Neville et al. 2020).

Jovanovic et al. (2014) genomförde en studie i Serbien där 120 sistaårsstudenter i idrottslärarprogrammet intervjuades. Deltagande studenter omfatta 45 tjejer och 75 killar, med en medelålder på 22,44 perspektiv 22.85. Studien utgår ifrån både ett socialt respektive kognitivt perspektiv. Dels genom att fokus läggs i hur lärarstudenterna tar emot information och implementerar det i undervisningen och även hur lärarstudenternas kunskaper gällande interaktion främjas bland elever med funktionsvariation. Avsikten med studien vara att se kunskapen samt självsäkerheten med hänsyn till inkludering av elever med synnedsättning, intellektuella och fysiska variationer. Syftet var även att undersöka huruvida kunskaperna studenterna erhåller under lärarutbildningen är adekvat för kommande lärarprofession. Studiens resultat indikerar på att lärarstudenterna är osäkra och samtidigt saknar kunskaper

gällande inkludering. Det uppmärksammas dessutom att majoriteten av lärarstudenterna är negativt inställda till inkludering av funktionsvarierade elever. Det framkom att enbart tio lärarstudenter var positivt inställda gällande inkludering av elever med funktionsvariationer samtidigt hade de valt extrakurser gällande inkludering. Jovanovic et al. (2014) tydliggör att lärarstudenterna brister vad gäller erfarenheter samt insikt gällande inkludering av funktionsvarierade elever, då komplexiteten framför krav på olika typer av anpassning och arbetsmetoder i undervisningen.

Jovanovic et al. (2014) hänvisar i studien att kurser gällande "specialpedagogik" är vag och bör utökas inom idrottslärarprogrammet. Lärarstudenterna bör undervisa kring hur funktionsvarierade elever ska behandlas samt hur lektionsupplägget ska förhållas utefter elever med funktionsvariation. Universitet borde dessutom etablera partnerskap med skolor och lärare som har funktionsvarierade elever. Detta bidrar till både praktiskt lärande för lärarstudenterna samtidigt en hjälp för skolorna. Jovanovic et al. (2014) anger att gymnastiksalen borde omfattas av mer inkluderande utbildningsmaterial som specialbollar och rullstolar.

Coates (2012) genomförde en undersökning med idrottslärarstudenter i Storbritannien. Bakomliggande motiv till undersökningen vara att se om lärarstudenterna har tillräckligt kompetens till att inkludera elever med särskilda behov i undervisningen. Undersökningen utgår ifrån ett socialt perspektiv då tonvikten läggs i hur lärarstudenterna inkluderar funktionsvarierade elever samt främjar elevernas sociala samspel under skolundervisning. Detta genom att noga undersöka lärarstudenternas självförtroende kring att undervisa inkluderande samt lärarutbildningens innehåll. Totalt deltog 107 lärarstudenter från två olika program i undersökningen där de besvara frågor vad gäller deras attityder gällande inkluderande undervisning samt erfarenheter de besitter av att undervisa elever med särskilda behov (Coates, 2012). Lärarstudenterna från det ena programmet fick möjligheten till extra teoretisk samt praktisk inkluderingsutbildning medan övriga följde den normala läroplanen. Resultatet visar på att lärarstudenter från program med tilläggsutbildning fick mer praktiska och teoretiska erfarenheter än de övriga och därmed mer självförtroende. Det framkom även att utbildningen fokuserar på de teoretiska grunderna snarare än hur en lärare ska undervisa elever med funktionsvariation i praktiken. Coates (2012) understryker att lärarutbildningens kursplan är fullsmockad och att det läggs obetydlig tid gällande funktionsvariation och inkludering. Att ge lärarstudenterna utförbarhet att undervisa praktiskt i skolor med

funktionsvarierade elever, kan detta utveckla lärarstudenterna samt bidra till bredare synsätt i att inkludera funktionsvarierade elever.

Tema 2: Lärares inställning samt arbetsmetoder gentemot inkludering av elever med funktionsvariation

An och Meaney (2015) genomförde en intervjustudie därav fyra amerikanska idrottslärare i grundskolan i åldern 27-57 intervjuades. Studien utgår ifrån ett fenomenologiskt perspektiv som innebär att fokus läggs på att undersöka enskilda elever istället för hela klasser. Lärarna hade minst två års erfarenheter av arbete med elever med intellektuella och fysiska funktionsvariationer. Utav dessa fyra lärare hade tre av dem allmän åtkomst till assistenter under sina lektioner, däremot hade alla lärare tillgång till specialpedagoger i skolidrotten.

Bakomliggande motiv till studien var att förstå hur lärarna arbetar med funktionshindrade elever, fokus lades på lärarens förberedande arbete samt i vilken grad eleverna blir inkluderade i undervisningen. Resultatet visade att det var angeläget att ha upplysning kring elever med funktionsvariation däribland styrkor, svagheter, men även personliga mål utifrån elevernas individuella inlärningsprogram. Elever med funktionsvariationer är enastående men kräver samtidigt särskilt stöd. Resultatet indikerar på att lärarna saknade erfarenhet gällande att anpassa lektionerna efter varje elevs förmåga. Specialpedagogerna konstruera individuella inlärningsprogram till eleverna, under möte gavs dokument med direktiv och instruktioner till lärarna för att omhänderta samt hantera varje elev enskilt. Det uppmärksammas i resultatet att möten bidrar till en ytterst värdefull förbindelse med kollegor som arbetar med samma elever. Det noteras i studien att specialpedagogerna och vårdnadshavare är ett avgörande stöd i lärarens vidare utveckling i att undervisa elever med funktionsvariationer. An och Meaney (2015) uppger att en positiv aspekt med möten, dokumenten och samarbeten är att det ger läraren produktiva verktyg samt förmågan att reglera miljön i fördel för elever med funktionsvariationer. Trots detta finns det ett orosmoln att en överanpassning kan ske, detta kan leda till att eleven blir nästintill isolerad från de övriga i klassen vilket kan leda till exkludering. Kamratlärande kan inkluderas i undervisningen som en form av kompetensutveckling för att involvera alla elever (An & Meaney, 2015). Denna artikel omfattar enbart intervjuer med fyra erfarna idrottslärare från Amerika. Detta begränsar resultatet som samlats in, vi tror att fler intervjuer hade bidragit med mer betydelsefullt och

bredare resultat. Vi tror även att mer data hade visat på vilka undervisningsmetoder som är effektiva och vilka som inte är det.

Kristén (2016) genomförde intervjuer med åtta idrottslärare respektive åtta elever med funktionsvariation i Sverige angående deras synsätt gällande inkludering och lärande under idrottslektionerna. Studiens utgångspunkt tar avstamp från ett socialt perspektiv som handlar om hur samspelet mellan lärare och elever kommer till uttryck. Bakomliggande motiv till studien vara att få en förståelse i hur lärande uppfattas i en inkluderande miljö och studera hur viktigt den inkluderande miljön är för elevernas deltagande i idrottslektionerna. Resultatet synliggör att undervisningen skulle tjäna på en mångfald av hel och halvklass. Resultatet indikerar dessutom på att eleverna blir vaga till situationer där deras funktionsvariation kommer till uttryck. Kristén (2016) understryker att en förändring kring lektionsplanering bör ske, problematiken ligger inte i lärarens drivkraft utan i erfarenheterna och kunskapen hen erhåller. Vidare konstaterades dessutom att lärarprogrammet inte är utformat för inkludering av alla elever inklusive de med funktionsvariationer. Resultatet påvisar även att det inte finns adekvata fortbildningar eller passion för fortbilning från lärarens sida (Kristén 2016).

En svensk undersökning utfördes av Bertills et al. (2018) där 23 olika skolor och 26 lärare i idrott och hälsa medverkade. Undersökningens hypotes är att idrottsundervisningen formas utav lärarens förutsättningar, kompetens och klimatet. Dessa är bidragande faktorer till elevernas motivation att delta i idrottsundervisningen. Urvalet bestod av 439 elever mellan åldern sju och tretton. Urvalet besvarade frågor i form av enkäter som sedermera granskades. Undersökningens arbetsmetod utgick på att dela in elever i grupper baserat på deras betyg i ämnet idrott och hälsa, lågt betyg (36 medverkare) och högt betyg (55 medverkare). Övriga elever placerades i en jämförelsegrupp. Elever med intellektuella och fysiska variationer delades in i grupp om 30 personer. En fråga som ställdes till respondenterna var bland annat; *vilken grad deras egenförmåga låg på*. Undersökningen i fokus utreder vilka elever som främjas av lärarens undervisning samt om en välplanerad och strukturerad undervisning som utformas direkt efter kursplanen utvecklar elevernas kunskaper. Undersökningens syfte var även att observera om elevernas egenförmåga har en inverkan på deras upplevelser och omdöme inom idrott och hälsa. Resultatet redovisar att elever med bättre betyg har en god egenförmåga och utvecklas av lärare med en god självförmåga som konkret följer kursplanen. I jämförelse har elever med nedsatt förmåga en lägre egenförmåga jämfört med andra elever. Elever med låg självförmåga har svårt att se kursplanens meningsfullhet, därmed upplever dessa elever att det är svårt att prestera när undervisningen är formad rakt efter kursplanen.

Elever med nedsatt förmåga är i stor sannolikhet i behov av speciellt stöd och anpassad undervisning. Syftet behöver anpassas efter varje människa och vara uppnåbar, betydelsefull och långsiktig. Gruppen som innefattade elever med låga betyg utvecklades av extra hjälp med syftet att bidra till deras sociokognitiva kompetenser. Studien kommer även fram till att lärare behöver successiv kompletterande utbildning men också hjälp för att kunna anpassa kursplanen så att elever som behöver speciellt stöd får meningsfulla undervisningsupplevelser. Att låta elever med funktionsvariation delta i vanliga klassrum är givande för deras utveckling (Bertills et al., 2018).

Tema 3: Vikten av att inkludera elever med funktionsvariation

Healy et al. (2013) genomförde en studie där elva pojkar och en tjej deltog från Irland genom semistrukturerade intervjuer. Det gick inte att utläsa en hypotes eller teori men syftet med studien var att undersöka hur det var att få insikt i hur elever med autism upplever ämnet idrott och hälsa. Alla respondenter har någon typ av autism och deltar på skolidrotten i vanliga klasser utan hjälp av assistenter. Under intervjuerna delgav skolbarnen sin syn vad gäller skolämnet idrott och hälsa baserat på deras egna erfarenheter. Utifrån intervjuvären kunde Healy et al. (2013) dra slutsatsen att fysisk förmåga var ett återkommande problem och en utmaning för eleverna med autism. Fotboll var komplext för vissa elever som menade på att konstant rörelseförflyttning var en utmaning "bollen är på ena sidan nästa sekund är den andra sidan". Det uppmärksammas i studien att sensoriska problem är ett hinder för vissa skolbarn som i sin tur resulterade i hinder från att delta på idrottsundervisningen. Resultatet kunde även framföra den positiva aspekten med idrottsundervisningen, det har påvisats att idrotten var en drivkraft för vänskap. De som däremot framkom som negativt i resultatet var mobbning. Skolbarnen kunde bli mobbade till följd av att de inte kunde prestera på samma nivå som de övriga i klassen. Ett skolbarn fick utstå mobbning på grund av att han inte kunde fånga en boll. En ytterligare negativ aspekt som uppkom, var att skolbarnen jämförde sig med andra vilket är en bidragande faktor till att man såg sig själv som oduglig. Resultatet indikerar på att skolbarnen även blev exkluderade på grund av bristande kompetens hos idrottsläraren. Under lektioner med bolltema var det vanligast att skolbarnen med autism exkluderades från att delta. Det påvisades även att läraren inte inkluderade skolbarnen med funktionsvariationer i alla idrottslektioner, vissa tillfällen fick det godkännandet att sitta vid sidan och titta på de övriga i klassen (Healy et al. 2013). Vi är medvetna om att de flesta respondenterna var

pojkar, vilket begränsar studiens resultat samt gör att resultatet inte kan generaliseras över en större grupp av flickor.

Ring et al. (2017) genomförde tre separata intervjuer med elva skolbarn mellan åldrarna tio till tolv med funktionsvariationer. Studien grundar sig på ett fenomenologiskt perspektiv som innebär att en analys genomförs på enskilda elever. Det som eftersöks är bland annat individens uppfattningar, tankar och känslor. Skolbarnen som deltog i studien tillhörde tre olika skolor i Halmstad, Sverige. Motivet bakom studien var ta reda på hur skolbarn med funktionsavvikelser upplevde sin kompetens i relation till samarbetet, funktionsvariationer, identitet, normerna samt material inom skolämnet idrott och hälsa. Studien uppmärksammar att skolbarn med funktionsavvikelser oroar sig över att inte kunna vara delaktiga samt bidra på idrottslektionerna vilket leder till en känsla av exkludering hos skolbarnen. Majoriteten av skolbarnen upplever att vissa övningar under idrottslektionen är komplexa att utföra på grund av deras avvikelser vilket medför att de inte har möjligheten att delta. Studien synliggör även att redskapen som finns tillgängligt i gymnastiksalarna kan behöva bytas ut för att alla skolbarn ska känna sig inkluderade i idrottsundervisningen. Detta genom att ha exempelvis extra handtag som stöd på repen eller särskilda handskar för att öka greppet. Studien uppmärksammar att skolbarnen ansåg att hinderbanorna inte anpassades för alla i klassen. Dessutom framkommer det att idrottsläraren inte gav hänsyn till anpassningar borde göras i lektionen samt hur redskapen skulle ställas. Ring et al. (2017) specificerar att i ämnet idrott och hälsa finns tydliga spår i form av normer och förväntningar från föreningsidrott, vilket resulterat till att idrottsredskap samt materialet framställs för föreningsidrott. Normen gällande att tävla för att vinna kan upplevas komplicerad för skolbarn med funktionsvariationer. Det noteras även att pojkar knuffar bort flickor för att vinna. Slutligen vill skolbarn med funktionsvariationer kunna känna större gemenskap med andra klasskamrater, vilket betonas genom samarbete och en känsla av delaktighet.

Asbjørnslett et al. (2015) genomförde en studie i Norge där sex flickor och nio pojkar från högstadiet intervjuades. Studien tar avstamp från ett socialt perspektiv som innebär hur viktigt samspelet mellan elever och lärare kommer i uttryck i undervisningen. Majoriteten av deltagarna hade somatiska funktionsvariationer medan två deltagare hade inlärningssvårigheter. Intervjuerna sattes igång i slutet av högstadiet och fullbordades i första året av gymnasiet. Motivet bakom studien var att undersöka i vilken grad eleverna kände sig inkluderade under idrottslektionerna. Iakttagelserna hänvisar till att elever med

funktionsvariationer söker integrering i skolan för att kunna delta samt känna sig inkluderade i samhället. För att klara skolans idrottslektioner söker eleverna stöd dock på deras villkor. Villkoren är att under idrottslektionerna kräver eleverna den hjälpen som de behöver men samtidigt vill de bli bemötta samt lära sig på samma sätt som de övriga i klassen. Undersökningen uppmärksammar att eleverna uppskattar ifall de hade fått stöd av idrottsläraren själv och i mindre utsträckning av assistenter, detta för att delvis känna sig som en i klassen. Asbjørnslett et al. (2015) hänvisar till att eleverna begär att assistenterna ska hålla avstånd men på samma gång finnas där när stöd behövs då det är en säkerhet för dem. Utöver detta vill eleverna dessutom delta i alla aktiviteter med resterande från ordinarie klass under hela skoldagen och inte skiljas åt. Det noterades i undersökningen att vid tillfällen där eleverna hade separata lektioner kände de sig socialt exkluderade. Asbjørnslett et al. (2015) nämner att eleverna strävar efter att kunna delta i skolidrotten tillsammans med andra klasskamrater.

Sands et al. (2019) genomförde en studie på en skola i mellanstadiet i USA. Studien utgår ifrån ett sociokulturellt perspektiv som innebär att elev är beroende av omgivningen för att uppnå lärande, det skedde i form av kamrathandledning. Målet med studien var att bestämma hur lång tid det tar för eleverna att tolka en uppgift när kamrathandledare var närvarande respektive frånvarande i de särskilda idrottsklasserna. Åtta deltagande elever mellan årskurs 6-8 bestod av både killar och flickor med varierande funktionsnedsättningar. Ytterligare åtta kamrater i sjunde och åttonde klass deltog från en vanlig idrottsklass. Insamlingsdata krävde fyra processer, 1) en checklista för tid på arbetsuppgiften kodad från videoinspelning, 2) anteckningar och observation av lärare, 3) elevenkät och 4) informella intervjuer med elever. Informationen samlades in två gånger i veckan under fem veckor. Det summerades till elva pass (5,5 timmar) som kodades och filmades. Under sista veckan av interventionen så delades elevundersökningar ut (Sands et al., 2019). Dessutom ställs inga krav på elever för att delta i forskningsstudien utan det var frivilligt för elever i klass sju och åtta att bli kamrat lärare. Kamrathandledare från sjunde respektive åttonde klassen fick genomgå en utbildning innan de sattes på fält. Därmed parades elever med funktionsnedsättning ihop med en kamrathandledare som fick stötta sin kamrat under hela lektionen. Kamrathandledare som gav stöd i idrottsundervisningen är omkring samma ålder som eleverna med funktionsnedsättning. Dessa kamrathandledare upplevde en unik upplevelse genom att få vägleda andra individer och bemästra andras svårigheter. Resultaten från undersökningen framställdes i form av två tabeller, svar från kamrathandledare och elever med

funktionsnedsättning (Sands et al., 2019). Elever med funktionsnedsättning ifrågasattes verbalt i form av en intervju med endast svar ja eller nej och fick samtidigt stöd från vuxna för att förstå frågorna. Majoriteten av elever med funktionsnedsättning var väldigt nöjda och positiva för kamratlärande och upplevde att det bidrog till deras lärande. Kamrathandledare rapporterade att de hellre hade velat byta partner med varandra än att vara med samma för att lära sig mer om andra funktionsnedsättningar och skapa relationer med andra elever. Slutligen önskade sig elever med funktionsnedsättning att även ha kamrathandledare vid andra klasser. Diskussioner och intervjuer mellan eleverna och relationsskapande mellan eleverna skapade en positiv erfarenhet för både parterna. Man intervjuade kamrathandledare upplevelse vid arbete med elever med funktionsnedsättning och resultatet var endast positivt, som “det var en underbar erfarenhet”, “favoritplats i skolan” och “väldigt givande, för att jag fick kunskaper kring olika funktionsnedsättningar” är några exempel på uttalanden (Sands et al., 2019)

I en studie av Klavina et al. (2014) var målet att öka deltagandet och samspelen bland elever med funktionsvariation. Eleverna kunde få stöd i form av kamratlärande men även från lärare, kamratlärande innebär att få hjälp av andra klasskamrater utan vuxnas stöd. Studien beskriver även hur fyra elever i grundskola analyserades i Sverige som hade någon typ av funktionsvariation. Två av eleverna hade vanlig undervisning medan de andra två gick i särklass i mer än 50% av skoldagen, däremot medverkade alla fyra i en vanlig idrottslektion. Tre av eleverna hade tillgång till elevassistent vid behov. Med de fyra eleverna blev det sammanlagt 37 deltagare i studien från en vanlig klass grupp (Klavina et al., 2014).

Klavina et al. (2014) gjorde 43 inspelningar på olika idrottslektioner som även kompletterades med intervjuer. Studien utgår ifrån ett sociokulturellt perspektiv som innebär att elev är beroende av omgivningen för att uppnå lärande, det skedde i form av kamratlärande. Inspelningarna visade inga tydliga resultat på skillnader i de sociala samspelen mellan elever med funktionsvariation, däremot uppkom resultaten i intervjuerna. Det visade sig att dels hade elever en mer positiv attityd men även en större acceptans mot varandra. Elever med funktionsvariation kände en positivare attityd från klasskamraterna även utanför klassrummet, exempelvis rasten berättar en idrottslärare i en intervju. Resultatet av kamratlärande var givande, två av eleverna med funktionsvariation fick bättre självförtroende, behovet av vuxnas stöd reducerades för tre av de fyra och det gav även goda resultat på de övriga klasskamraternas uppförande mot elever med funktionsvariation vid

agerande som lärare. Skolans personal indikerade på en kvalitativ och utmärkt förändring vad gäller arbetsmiljön efter studien och en ökad interaktion mellan eleverna i klassen. Endast fyra elever med funktionsvariation intervjuades, skulle det intervjuas fler elever eller lärare hade resultatet möjligtvis sett annorlunda ut.

Slutsatser och diskussion

Avsikten med kunskapsöversikten är att utforska hur idrottsundervisningen anpassas för elever med funktionsvariation med dess särskilda förutsättningar samt elevens upplevelse av inkludering. Lärares kompetens och synsätt till inkludering kommer även att diskuteras. Detta avsnitt kommer att presentera och diskutera resultatet från tidigare avsnitt. Den första delen kommer att utgå från "*lärarens perspektiv*", där tonvikten kommer ligga på vilka resurser som behövs för att kunna inkludera varje elev samt lärarens attityder. Sedan kommer fokus att skiftas till lärarstudenternas självförmåga och självförtroende gentemot att undervisa elever med funktionsvariation samt vikten av utbildningen och erfarenheter. Slutligen kommer "*elevperspektivet*" att framhävas och diskuteras i relation till vad eleverna förväntar sig av läraren och omgivningen. Metoddiskussionen kommer slutligen att lyftas upp och diskuteras.

Vilka fördelar och nackdelar med inkludering kan identifieras i empirisk forskning om elevers funktionsvariationer ?

I skollagen (2010:800) understryks att läraren ska finnas som stöd åt eleven för att uppnå kunskapskraven. Formuleringarna i läroplanerna för grund- samt gymnasieskola konkretiserar att skolpersonalen ska upprätthålla styrdokumentens och skollagens grundläggande värden och hindra allt som strider mot dessa (Riksdagen, 2022). Att anpassa kursplanen och idrottslektionerna för att tillgodose varje enskild elev med funktionsvariationer är nödvändigt för att varje elev ska uppfatta idrottslektionerna och kursplanen som produktiva samt betydande (An & Meaney, 2015; Bertills et al., 2018; Jovanovic et al., 2014). Trots detta uppmärksammas att idrottsläraren saknar nödvändig kunskap och erfarenheter för att effektivt anpassa sina lektioner för att tillgodose elever med funktionsvariationer. Nackdelen blir att det tenderar till dålig prestation då elever med funktionsvariation inte kan se kursplanen som meningsfull eftersom lektionsplaneringen är formad rakt efter kursplanen (An & Meaney, 2015; Bertills et al. 2018; Coates 2012; Jovanovic et al. 2014). Å ena sidan visade An och Meaney (2015) studie att inkludering av elever med funktionsvariationer och anpassningar i skolidrotten är positiva, å andra sidan kunde det inträffa överanpassning som tenderade till att funktionsvarierade elever arbetade individuellt, vilket medförde att eleverna isolerades och exkluderades vilket ses som en

nackdel. Studien av Ring et al. (2017) uppmärksammar även att idrottsläraren måste arbeta mot normen inom skolidrotten som har spår av föreningsidrotten. Förväntningar, tävlingsmomenten och placering av redskap bör idrottsläraren vara mer uppmärksam på. Elever med intellektuell och fysisk funktionsvariation upplevde flertal gånger att tävlingsmomenten var komplicerade, även att flickorna knuffades bort av pojkarna under idrottslektionerna. För att effektivt lyckas med att inkludera funktionsvarierade elever finns det enligt An och Meaney (2015) och Bertills et al. (2018) hjälpmedel från skolan i form av specialpedagoger som konstruerade individuella inlärningsprogram till eleverna. Kollegialt samarbete gällande behandling av samma elev anses väldigt effektivt i och med att viktiga strategier och information kan delas. Vårdnadshavare samt specialpedagogerna är väldigt avgörande i att ge stöd i lärarens utveckling av att undervisa funktionsvarierade elever.

Problematiken med att bedriva idrottsundervisning i form av tävlingsinriktade moment kan leda till bland annat exkludering. Detta genom att individer med funktionsvariation kan ha andra eller sämre förutsättningar till att prestera som de övriga i klassen. För att undvika detta problem måste läraren förstå vikten av att det kan vara problematiskt att bedriva undervisning i form av tävlingsmoment.

Vilka varierande synsätt på inkludering kan identifieras hos idrottslärare?

Jovanovic et al. (2014) menar att utbildning är en viktig faktor som påverkar lärarstudenters inställning mot inkludering i kommande läraryrke. Studien synliggör att lärarstudenter som väljer kurser om inkludering blir mer positiva och mer säkra på inkluderingen av elever med funktionsvariationer. Samtidigt lyfter Coates (2012) upp att lärarstudenterna anser att de får obetydlig samt lite kunskap om inkludering och att den kunskapen är enbart teoretisk. Lärarstudenterna hoppas på mer kunskap som främst är praktisk, då utbildningen enbart fokuserar på de teoretiska grunderna och inte i hur elever med funktionsvariationer ska undervisas praktiskt. I studien uppmärksammas även att kursplanen är fullsmockad och att det läggs lite tid på inkludering av funktionsvarierade elever. Flera studier uppmärksammar att lärarstudenterna saknar erfarenheter i att undervisa samt inkludera elever med funktionsvariationer (Coates, 2012; Neville et al., 2020; Tindall et al., 2016). Studien av Tindall et al. (2016) förtydligade även att det fanns alltför lite erfarenheter av att arbeta med elever med nedsatt syn. Att ge lärarstudenter ytterligare praktiska och teoretiska utbildningar

bidrog till en ökad erfarenhet och självförtroende. Detta bidrar till mer positiv inställning gällande inkludering av funktionsvarierade elever och även till en utveckling för framtida lärarprofession (Coates, 2012; Neville et al., 2020; Tindall et al., 2016). Jovanovic et al. (2014) hänvisar i studien till att universitet borde införa samarbeten med olika institutioner som arbetar med funktionsvarierade elever, där lärarstudenterna kan få möjligheten till att arbeta praktiskt och samtidigt ge stöd åt institutionerna. För att öka kompetens gällande inkludering av elever med funktionsvariation borde universitet ge fler obligatoriska kurser både praktiskt och teoretiskt. Avslutningsvis menar Kristén (2016) på att det är betydelsefullt att skolledning erbjuder lärare fortbildningar. Detta i sin tur kan bidra till en positivare inställning hos läraren men även ge betydelsefulla verktyg som underlättar inkluderingen av alla elever i undervisningen.

Jovanovic et al. (2014) understryker att bristerna är gigantiska inom institutionen där studien genomfördes, när det gäller kurser som behandlar inkludering. Att införa obligatoriska kurser för inkludering bör gälla för både legitimerade och lärarstudenter då det bidrar till en mer inkluderande skolmiljö för funktionsvarierade elever. Problematiken som lyfts upp är att utbildningen gällande inkludering har endast genomförts i form av teoretiska kurser vilket inte ger det fulla stödet för lärare respektive lärarstudenter att genomföra undervisningen praktiskt med elever med särskilda behov.

Upplever elever med funktionsvariation sig inkluderade och aktiva under IoH-lektionerna?

Det hänvisas i studierna Asbjørnslett et al. (2015), Bertills et al. (2018), Healy et al. (2013), Ring et al. (2017) att funktionsvarierade elever ville delta aktivt i idrottslektionerna för att dels kunna känna sig som en i klassen och även att uppfattas av klasskamraterna som normala. Det har visats att idrottslektionerna är en drivkraft för vänskap som är en positiv aspekt för elever med funktionsvariation (Healy et al. 2013; Ring et al. 2017). Genom att samarbeta med andra under lektionen skapas en samhörighet där elever med funktionsvariationer känner sig värdefulla (Ring et al., 2017). Det framkom även att mobbning kunde ske under idrottslektionerna till följd av att eleverna med autism inte kunde prestera på samma nivå som de övriga vilket ledde till exkludering (Healy et al., 2013). Eleverna tyckte att inkludering i skolan är väldigt viktigt då det leder till en vidare inkludering i samhällslivet (Asbjørnslett et al., 2015).

I Ring et al. (2017) studie noterades att idrottsundervisningen och normerna kring undervisningen bör ändras för att kunna lyckas med att inkludera alla elever. Somliga redskap och material bör förändras för att elever med muskulära funktionsvariationer ska kunna delta aktivt med under lektionen. Spåren av föreningsidrotten ställer krav och förväntningar på att eleverna ska kunna klara av vissa moment, vilket tenderar till att elever som inte klarar av det ser sig själva som misslyckade och därmed exkluderas. En förändring som nämns kring redskapen är att ha extra handtag som stöd på repen eller särskilda handskar som ökar greppet. Normen gällande att tävla för att vinna har påvisa ge en negativ effekt under idrottslektionerna. Under lektioner med bolltema inkluderades inte elever med synnedsättningar, fysiska och intellektuella funktionsvariationer utan istället fick de sitta åt sidan och titta på de övriga. Flera tävlingsmoment kräver snabbhet och är komplicerade och detta medför att elever med synnedsättningar, fysiska och intellektuella funktionsvariationer jämför sig med andra elever utan funktionsvariationer och därmed få sämre självförtroende (Healy et al. 2013 & Ring et al 2017).

Det ovan nämnda understryker att när idrottslektionerna inte är planerade med hänsyn till alla elever kan det leda till exkludering. Skolan har som ansvar att utgå från att miljön är anpassad utifrån såväl fysiskt, socialt samt pedagogiskt för att kunna öka elevernas engagemang i undervisningen (Skolverket, 2022). Dock nämner Ring et al. (2017) ett problem då funktionsvarierade elever exkluderas och diskrimineras under idrottslektionen då redskapen var komplicerade för dem. Å andra sidan nämner Skolverket (2022) att skolan ska primärt ha de fysiska anpassningar som begärs för att alla ska kunna ta sig fram rent fysiskt. Ansvaret på oss som blivande lärare i skolämnet idrott och hälsa blir att vår undervisning ska bidra till allas deltagande samt aktivt hindra kränkande behandling och diskriminering av individer eller grupper, samt visa respekt för den enskilda individen. I Kristéns (2016) studie uppmärksammas även att helklassundervisning kan upplevas som besvärlig för eleverna och därför rekommenderas att idrottsläraren bör skilja på helklass och halvklass i vissa sammanhang.

Förutom att strukturen måste omformas för att idrottsundervisningen ska bli mer meningsfull och positiv anser Bertills et al. (2018) att idrottsundervisningen bör planeras och anpassas efter elevens nivå, personliga mål men även utifrån det som känns meningsfullt. Elever föredrar att direkt få hjälp av idrottsläraren under lektionen och mindre av assistenterna. Eleverna ville prestera och klara av det mesta på egen hand med hjälp av läraren. Vid tillfällen när eleverna separerades kände de sig exkluderade, eleverna strävar efter att kunna dela aktivt med andra klasskamrater under idrottsundervisningen (Asbjørnslett et al 2015).

I Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2022, s. 47) understryks att undervisningen i skolämnet idrott och hälsa ska bidra till att elever utvecklar allsidiga rörelseförmågor samt intresse för att vara fysisk aktiva. Genom idrottsundervisningen ska eleverna få delta i olika aktiviteter. Elever ska även få möjligheten att förbättra sina kunskaper om vad som påverkar fysiska förmågan genom hela livet.

I Sands et al. (2019) och Klavina et al. (2014) studier uppmärksammas att kamrathandledning används i form av att inkludera elever med funktionsvariation under idrottslektionerna, detta resulterade till att elevernas självförtroende ökade samt bidrog till en minskning av vuxet stöd. Detta har visat sig ha en positiv inverkan på klassrumsmiljön och eleverna har blivit mer accepterade. Detta beror på att klasskamraterna även fått en mer positiv bild gentemot elever med funktionsvariation.

Förhållningssättet mellan nationella och internationella arbetsmetoder

Asbjørnslett et al. (2015), An och Meaney (2015) och Sands et al. (2019) har skrivit tre utländska studier som utgår från andra kursplaner än de svenska. Vi uppmärksammade att studiernas arbetsmetoder liknar det svenska skolsystemet, exempelvis användning av kamratlärande och assistenter i idrottsundervisningen. I Sverige används liknande Norges arbetsmetoder gällande assistenter som stöd i undervisningen. An och Meaney (2015) och Sands et al. (2019) skriver i sina studier om kamratlärande som metod där det svenska skolsystemet också applicerat det i sin idrottsundervisning. På så sätt förhåller sig de svenska arbetsmetoderna till ett utländskt skolkontext. Fördelen med internationella källor är att se hur arbetsmetoderna ser ut och om det är möjligt att sätta in det i svenskt skolsammanhang.

Metoddiskussion

Metoden som har tillämpats under arbetet har inte varit perfekt utan det har uppstått flera motgångar. I början av arbetet tillbringade vi mestadels av tiden på att söka och sedan granska relevanta artiklar. En massa internationella artiklar hittades och några svenska tidskrifter sorterades ut. Anledningen till detta är just för att vi använde oss av engelska sökord, vi borde översatt dessa engelska sökord till svenska då möjligtvis hade vi hittat ännu fler svenska källor. Fördelen med internationella källor är att se hur arbetsmetoderna ser ut och om det är möjligt att sätta in det i svenskt sammanhang. En nackdel med internationella källor är att olika länder har varierande kursplaner och därför borde vi undersökt skillnaderna mellan de olika kursplanerna för att få en större bild. Eftersom kunskapsöversikten skrevs av ett par har både lagt ner tid på att läsa och granska de relevanta källorna så det tillhör vårt tema. Det har varit stressigt och många timmar har lagts ned för att omfatta detta arbete, vi är positiva för kunskapsöversikten vi skapat.

Slutsats

Resultatet visar att lärare har ett väldigt stort inflytande gällande inkludering av elever med funktionsvariation. Problematiken idag är att lärare saknar en bred praktisk utbildning inom vissa ämnen. Vi tror att lösningen till detta hade kunnat vara att erbjuda lärare en ökad praktisk samt teoretisk utbildning inom temat *inkludering av elever med funktionsvariation*. Detta hade lett till att lärare får större självförtroende och en positivare inställning för inkludering. Vi tycker att nuvarande kursplan för grundskolan behöver inte göras om utan det bör tilläggas vissa saker. Dels att nämna vikten av begreppet inkludering ännu mer men även belysa begreppets mening i läroplanen betydligt mer.

Vidare forskning

Eftersom att det har uppmärksammats i större utsträckning att elever med olika funktionsvariationer som är i behov av extra stöd för att få möjligheten att delta i vanlig skolundervisning, anser vi att detta ämne är aktuellt och på grund av detta bör vidare forskning ske. Det finns flera anledningar till att intresset ökat kring detta ämne och därför kommer vi undersöka ämnet närmare under vårt examensarbete. En av anledningarna är att vi tyckte att det brister när det gäller svensk forskning kring ämnet. Ett förslag vi hade tänkt oss att forska kring är hur olika lärosäten i Sverige undervisar lärarstudenter (IDV) kring inkludering av elever med funktionsvariation samt deras erfarenheter, attityder och självsäkerhet kring detta genom att utföra en kvalitativ intervjustudie.

Källförteckning

An, J., & Meaney, K. S. (2015). Inclusion practices in elementary physical education: A social-cognitive perspective. *International Journal of Disability, Development and Education*, 62(2), 143-157 (Hämtad 28-11-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/epdf/10.1080/1034912X.2014.998176?needAccess=true&role=button>

Asbjørnslett, M., Engelsrud, G. H., & Helseth, S. (2015). Inclusion and participation in everyday school life: Experiences of children with physical (dis) abilities. *International Journal of Inclusive Education*, 19(2), 199-212. (Hämtad 15-11-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/epdf/10.1080/13603116.2014.916353?needAccess=true&role=button>

Bertills, K., Granlund, M., Dahlström, Ö., & Augustine, L. (2018). Relationships between physical education (PE) teaching and student self-efficacy, aptitude to participate in PE and functional skills: with a special focus on students with disabilities. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 23(4), 387-401. (Hämtad 02-11-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/epdf/10.1080/17408989.2018.1441394?needAccess=true&role=button>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber.

Coates, J. K. (2012). Teaching inclusively: Are secondary physical education student teachers sufficiently prepared to teach in inclusive environments?. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 17(4), 349-365. (Hämtad 29-11-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/epdf/10.1080/17408989.2011.582487?needAccess=true&role=button>

Healy, S., Msetfi, R., & Gallagher, S. (2013). 'Happy and a bit nervous': The experiences of children with autism in physical education. *British Journal of Learning Disabilities*, 41(3), 222-228. (Hämtad 15-11-2022)

<https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=e9809d3f-dc5c-4a5f-a432-1681426e61e4%40redis>

Hutzler, Y., Meier, S., Reuker, S., & Zitomer, M. (2019). *Attitudes and self-efficacy of physical education teachers toward inclusion of children with disabilities: a narrative review of international literature*. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 24(3), 249-266. (Hämtad 11-01-2023)
https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17408989.2019.1571183?casa_token=uIBKhtl7e6cAAAAA%3AfnUUBfH46kMa3iJ1HbOTBKDe6Nvs6v0Ebbg9vVHk1SXgYxv-Z-e0BtPOjiApdPEOdwYsHEGTvg6Qw

Jovanović, L., Kudláček, M., Block, M. E., & Djordjević, I. (2014). SELF-EFFICACY OF PRE-SERVICE PHYSICAL EDUCATION TEACHER TOWARD TEACHING STUDENTS WITH DISABILITIES IN GENERAL PHYSICAL EDUCATION CLASSES IN SERBIA. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 7(2). (Hämtad 18-11-2022)

<https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=e9809d3f-dc5c-4a5f-a432-1681426e61e4%40redis>

Kjær, B. (2015). *Inkluderande pedagogik god praxis och goda praktiker*. Johanneshov: MTM.

Klavina, A., Jerlinder, K., Kristén, L., Hammar, L., & Soulie, T. (2014). Cooperative oriented learning in inclusive physical education. *European Journal of Special Needs Education*, 29(2), 119-134. (Hämtad 03-12-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/epdf/10.1080/08856257.2013.859818?needAccess=true&role=button>

Kristén, L. (2016). *Uppfattningar från barn med funktionsnedsättning och deras lärare i idrott och hälsa om lärandet i en inkludering inom ämnet idrott och hälsa*. In *SVEBI-konferensen 2016, Örebro universitet, Örebro, Sverige, 16-17 november, 2016* (pp. 17-17). (Hämtad 10-12-2022)

<http://hh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1040614/FULLTEXT01.pdf>

Larsson, H. (2016). *Idrott och hälsa: i går, i dag, i morgon*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Nationalencyklopedin (2022). *funktionsvariation*. Hämtad (17-10-2022)

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/funktionsvariation>

Neville, R. D., Makopoulou, K., & Hopkins, W. G. (2020). Effect of an inclusive physical education (IPE) training workshop on trainee teachers' self-efficacy. *Research quarterly for exercise and sport*, 91(1), 102-114. (Hämtad 14-11-2022)

<https://www-tandfonline-com.proxy.mau.se/doi/full/10.1080/02701367.2019.1650877>

Riksdagen. (2022). *Skollag (2010:800)*. (Hämtad 10-11-2022)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Ring, M., Kristén, L., & Klingvall-Arvidsson, B. (2019). Norms and materialities in physical education and health-‘I feel that i cannot contribute enough in sport’. *Sport, Education and Society*, 24(4), 349-360. (Hämtad 09-12-2022)

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13573322.2017.1394837?needAccess=true&role=button>

Sands, C., Hodges Kulinna, P., van der Mars, H., & Dorantes, L. (2019). *Trained Peer Tutors in Adapted Physical Education Class*. Palaestra. (Hämtad 17-12-2022)

33(4).<https://web-s-ebSCOhost-com.proxy.mau.se/ehost/detail/detail?vid=0&sid=c7411669-13af-462b-b3fb-98f1a312751a%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWNvb2tpZSxpcCxzaGliJnNpdGU9ZWlhvc3QtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRI#AN=139774688&db=ehh>

Skolverket. (2015b). *Att planera för barn och elever med funktionsnedsättning*. (Hämtad 10-12-2022)

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65b9bb/1553966265792/pdf3500.pdf>

Skolverket (2022c). *Att anpassa undervisningen*. Hämtad (11-01-2023)

https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/4-specialpedagogik/Grundskola/125_Delaktighet_i_larmiljon/del_04/Material/Flik/Del_04_MomentA/Artiklar/SP125_1-9_04_A_01_anpassa_undervisningen.docx

Skolverket (2022a). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. (Upplaga 1). [Stockholm]: Skolverket. Hämtad (11-01-2023)

<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Tindall, D. W., Culhane, M., & Foley, J. T. (2016). *Pre-service teachers' self-efficacy towards children with disabilities: An Irish perspective*. (Hämtad 17-11-2022)

https://www.researchgate.net/publication/308792551_Pre-service_teachers'_self-efficacy_towards_children_with_disabilities_An_Irish_perspective

1177 vårdguiden. (2021c). *Självkänsla*. (Hämtad 17-10-2022)

<https://www.1177.se/liv--halsa/psykisk-halsa/sjalvkansla/>

1177 vårdguiden. (2021a). *Intellektuell funktionsnedsättning - utvecklingsstörning*. (Hämtad 11-01-2023)

<https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/hjarna-och-nerver/larande-forstaelse-och-minne/intellektuell-funktionsnedsattning---utvecklingsstorning/>

1177 vårdguiden. (2020b). *Samtalsstöd till barn med funktionsnedsättning*. (Hämtad 11-01-2023)

<https://www.1177.se/barn--gravid/vard-och-stod-for-barn/funktionsnedsattning-hos-barn/samtalsstod-till-barn-med-funktionsnedsattning/>